

EKSPERTYZA – Sektorowej Rady ds. kompetencji w sektorze motoryzacyjnym (z uwzględnieniem elektromobilności)

Dot. analizy z zakresu zastosowania odpisu od podatku lub podstawy opodatkowania kosztów pracowników (ekspertów, specjalistów) firmy branżowej zaangażowanych w działania edukacyjne/oświatowe dot. motoryzacji.

Podstawa prawna:

- ustawa z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy - Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dziennik Ustaw rok 2018 poz. 2245)

- ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 26 ust. 1 pkt 9d oraz art. 30c ust 3)

- ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (art. 18 ust. 1 pkt.8);

1. Geneza ekspertyzy:

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom pracodawców Ministerstwo Edukacji i Nauki w 2018 roku wprowadziło nową preferencje podatkową dot. przekazania darowizny na kształcenie zawodowe dla publicznych placówek prowadzących kształcenie zawodowe.

Możliwość odliczenia nowej darowizny wprowadziła ustawa reformująca system kształcenia zawodowego w Polsce, odpowiednie zapisy dot. odliczeń znalazły się w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 26 ust. 1 pkt 9d oraz art. 30c ust 3) oraz w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych (art. 18 ust. 1 pkt.8).

Z ulgi skorzystać mogą zatem osoby fizyczne lub prawne, które przekazały darowiznę na cele kształcenia zawodowego. Od podatku odliczyć można darowiznę przekazaną w formie

materiałów dydaktycznych lub środków trwałych – z wyjątkiem materiałów dydaktycznych lub środków trwałych, które nie są kompletne, zdane do użytku lub są starsze niż 12 lat.

Wśród wymienionych w przepisach prawa jednostek oświatowych (o których mowa w art. 4 pkt 28a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe), na które można dokonać przekazania darowizny są m.in.

- szkoły artystyczne,
- pięcioletnie technikum,
- trzyletnia branżowa szkoła I stopnia,
- dwuletnia branżowa szkoła II stopnia,¹
- szkoły policealne dla osób posiadających wykształcenie średnie lub wykształcenie średnie branżowe, o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku,
- placówki publiczne lub centra będące placówkami kształcenia ustawicznego, placówkami kształcenia praktycznego oraz ośrodkami doksztalcenia i doskonalenia zawodowego, umożliwiającymi uzyskanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

Darowizny rozliczane w ramach ulgi przekazywać można tylko i wyłącznie szkołom publicznym. Szkoły prywatne nie mogą skorzystać z możliwości ich dotowania. Podobnie, standardowe szkoły podstawowe, licea ogólnokształcące – nie uzyskają darowizn, które można odliczyć od dochodu.

Ulga przysługuje podatnikowi, który uzyskuje przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej, które są opodatkowane według skali podatkowej (czyli wg stawki 12% lub 32%), opodatkowane podatkiem liniowym (czyli stawką 19%) lub zryczałtowanym podatkiem dochodowym od przychodów ewidencjonowanych (ryczałt ewidencjonowany). Odliczyć można kwotę faktycznie przekazanej darowizny, nie więcej jednak niż 6% dochodu/przychodu.

Ważnym zauważeniem jest fakt, że jeżeli przedmiotem darowizny są towary opodatkowane podatkiem od towarów i usług, za kwotę darowizny przyjmuje się wartość towaru wraz z

¹ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. 2017 poz 59)

podatkiem od towarów i usług. Dla podatników, którzy są podatnikiem podatku VAT wartość brutto pomniejsza się o część naliczonego podatku, którą podatnik ma prawo odliczyć zgodnie z przepisami o podatku od towarów i usług z tytułu dokonania darowizny. Warto również pamiętać o tym, że nie można odliczyć darowizn, które:

- zaliczono wcześniej do kosztów uzyskania przychodu,
- odliczono od przychodu na podstawie ustawy o ryczałcie lub odliczono od dochodu na podstawie ustawy PIT,
- zwrócono w jakiegokolwiek formie.

Darowizna musi zostać również odpowiednio udokumentowana poprzez dokument identyfikujący darczyńcę, wartość przekazanej darowizny oraz oświadczenie obdarowanego o przyjęciu darowizny.

Ważnym do zaznaczenia jest również fakt, że ulga z tytułu darowizny na cele edukacyjne nie jest w żaden sposób uwarunkowana tym, czy w danej szkole uczy się dziecko podatnika albo uczy się w niej sam podatnik. Możliwy jest wybór szkoły lub placówki dowolnej i wpłacenie np. środków finansowych na jej rzecz nawet jeśli nie występują żadne związki podatnika z daną placówką lub np. związki polegają na sentymencie podatnika do danej szkoły (np. podatnik wiele lat temu uczył się w danej szkole).

W przypadku chęci skorzystania ulgi należy jednak pamiętać, że ulgi nie przenosi się na kolejne lata, jeśli podatnik nie skorzysta z odliczenia ulga przepada.

2. Uzasadnienie do wprowadzenia zmian:

Wdrożenie nowych pomocy techno-dydaktycznych na cele kształcenia zawodowego jest procesem złożonym i wymagającym odpowiedniego rozplanowania. Jak wiemy polskie szkoły kształcące w zawodach szkolnictwa branżowego wielokrotnie wskazują na brak odpowiedniej bazy techno-dydaktycznej, która jest konieczna do prowadzenia nowoczesnego kształcenia praktycznego zgodnie z potrzebami rynku pracy.

Wprowadzone w 2018 roku zmiany związane z możliwościami przekazywania darowizn na rzecz kształcenia zawodowego miały wesprzeć proces wyposażania polskich szkół w sprzęt dydaktyczny, który mógł być przekazywany przez partnerów biznesowych rozwijając tym samym dotychczasowe wyposażenie pracowni zajęć praktycznych, warsztatów i laboratoriów zawodowych. Ministerstwo dotychczas nie informowało oficjalnie o skali osób prawnych i fizycznych, które korzystają z rozwiązania odliczenia podatkowego w związku z przekazaniem darowizny na cele kształcenia zawodowego. Warto byłoby znać tę skalę wraz ze wskazaniem formy w jakiej nastąpiło przekazanie darowizny na te cele. Czy przedsiębiorcy, bo to z myślą o nich zapewne wprowadzono przedmiotowe zmiany do przepisów prawa podatkowego, chętniej przekazują na cele kształcenia zawodowego środki finansowe, czy środki materialne, a jeśli środki materialne to jaki jest stopień ich wdrażalności, jako pomocy techno-dydaktycznych wykorzystywanych np. w procesie innowacyjnego kształcenia zawodowego.

Z nieoficjalnych analiz i prowadzonych rozmów wynika, że w procesie przekazywania darowizn na cele kształcenia zawodowego pojawia się wiele pytań i wątpliwości zarówno ze strony darczyńców, jak i samych obdarowanych. Przedstawione poniżej wątpliwości stanowią mogą podstawę do rozpoczęcia rozmów mających na celu usprawnienie dotychczasowych procesów związanych z korzystaniem przez przedsiębiorców i szkoły kształcące zawodowo z przygotowanych przez ministerstwo rozwiązań podatkowych, mających usprawnić współpracę biznesu ze szkołami zawodowymi.

Wdrożenie większości środków materialnych pochodzących od sektora produkcyjnego wymaga odpowiedniego przygotowania infrastruktury technicznej po stronie obdarowanego. Dla przykładu, przekazanie maszyny w postaci obrabiarki skrawającej, sterowanej numerycznie poza samym miejscem, w którym sprzęt może być zainstalowany wymaga m.in. doprowadzenia/zbudowania instalacji sprężonego powietrza, źródła wody, odpowiedniego przyłącza prądowego, kalibracji maszyny po instalacji, sprawdzenia poprawności funkcjonowania maszyny, analizy systemów bezpieczeństwa itd. Niestety potencjalni obdarowani, czyli szkoły kształcące zawodowo wskazują, iż bez wyraźnej pomocy ze strony

darczyńców, ich pracowników oraz kooperantów np. serwisantów delegowanych przez producentów sprzętu, nie są w stanie samodzielnie dokonać instalacji maszyn i urządzeń na terenie szkoły zgodnie z obowiązującymi przepisami bezpieczeństwa.

Proces ten wymaga bardzo często angażowania kadry darczyńcy. Specjaliści i eksperci z danej dziedziny, którzy na co dzień świadczą pracę w firmie przekazującej sprzęt muszą dokonać inwentaryzacji budynków należących do szkoły, sprawdzić czy szkoła posiada odpowiednie moce przyłączeniowe, zapewnić bezpieczny transport środka trwałego, jego rozładowanie w miejscu docelowym, usadowić maszynę zgodnie z dokumentacją techniczno-ruchową itd. Kosztuje to wiele czasu, a wykonanie adaptacji pomieszczeń również i środków finansowych.

Dlatego w pierwszej kolejności należałoby sprawdzić dotychczasowe funkcjonowanie przepisów, które weszły w życie w 2018 roku. Okres pełnych pięciu lat jest okresem po którym należałoby dokonać analizy skuteczności i celowości wykorzystania działań związanych z odliczeniem darowizn na cele kształcenia zawodowego. Sprawdzić należałoby ile z przekazanych darowizn stanowiły środki trwałe materialne, które posłużyły rozwinięciu bazy techno-dydaktycznej szkoły. Czy przekazywanie takich środków powodowało problemy i komplikacje związane np. z koniecznością wykonania prac adaptacyjnych w szkole lub wykonania innych dodatkowych inwestycji z tym związanych, warto byłoby zapytać darczyńców i obdarowanych kto w takim przypadku poniósł koszty związane z koniecznymi modernizacjami itd.

3. Wnioski z ekspertyzy dot. analizy z zakresu zastosowania odpisu od podatku lub podstawy opodatkowania kosztów pracowników (ekspertów, specjalistów) firmy branżowej zaangażowanych w działania edukacyjne/oświatowe dot. motoryzacji

Jak powyżej wskazano na przykładzie, samo przekazanie w postaci darowizny środków materialnych na cele kształcenia zawodowego obarczone jest wieloma niewiadomymi takimi chociażby jak koszty koniecznych procesów adaptacyjnych związanych z instalacją,

uruchomianiem i zapewnieniem bezpieczeństwa wymaganego przy obsłudze maszyn i urządzeń.

Rozważyć zatem należy możliwość zastosowania odpisu od podatku lub podstawy opodatkowania kosztów pracowników (ekspertów, specjalistów) firmy branżowej zaangażowanych w działania edukacyjne/oświatowe dot. motoryzacji. Pracownicy darczyńcy muszą również zawsze przygotować nauczycieli do obsługi przekazanego sprzętu, poza procesami związanymi z wdrożeniem fizycznym urządzeń na cele dydaktyczne, konieczne jest również przeprowadzenie niezbędnych szkoleń z zakresu obsługi, programowania i użytkowania przekazanych maszyn i urządzeń.

Obecnie brak jest rozwiązań, które zachęcałyby pracodawców do kompleksowego zaangażowania się zarówno w przekazanie innowacyjnych technologii na rzecz kształcenia zawodowego, jak i wdrożenie ich w procesy dydaktyczne w kształceniu praktycznym uczniów, co jest głównym celem tego działania.

Zapewne należałoby wypracować odpowiednie standardy związane z maksymalnymi kwotami, które można by było odliczyć jako koszty osobowe i adaptacyjne w zależności np. od wielkości finansowej środka przekazanego w formie darowizny na cele kształcenia zawodowego. Rekomenduje się w tym celu powołać międzyresortowy zespół złożony z ekspertów Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz Ministerstwa Finansów, który po dokładnej analizie funkcjonowania ulgi za ostatnie 5 lat opracowałby możliwości rozszerzenia dotychczasowych rozwiązań o rozwiązania związane z zaangażowaniem kadrowym pracowników darczyńcy.

Autor opracowania
Krzysztof Świerk

Wrzesień 2023